
MEDLEMSBLAD

Nr. 136

Mars 2013

Bruket Velta i Masterudgrenda ble først selveier i 1989. Mange har sine røtter fra denne plassen, blant dem skihopperen Rune Velta. Les mer om Velta og om Rune side 5-9. Foto: Tove Embre.

Innhold

Nytt fra laget	2
Årsmøtet	4
Tur til Bogen	4
Tur til Vestlandet	5
Velta	5
Rune Velta	9
Åserudkollen	10
På feil side under krigen	13
Skolebilde	15
Austmarka-sangen	18
Tras-Nils	19
Lars Mathisbråten	22
Karl Gunnarsbråten	23
Kuskemoen	23
Gjeddekaker	24
Emigranter fra Austmarka	25
Godt sagt	30
Austmarka-nytt	31

Nytt fra laget

Gaver til laget

Fra Marit og Ole Finsrud: Kr. 1000,- øremerket Orala. Fra Pia og Per Tony Andreassen: Div. dekketøy, fat, vaser m.m. Fra Grue Landbrukssenter via Birger Nesholen: Kornspissemaskin fra mølla på Kirkenær. Hjertelig takk for gavene.

Nye medlemmer

Sissel Rosenberg, Matrand. Even Jakobsen, Skotterud. Berit Jakobsen, Gjøvik. Anne Karin Torp Adolfsen, Ådalsbruk. Ann og Raymond Hansen, Sarpsborg. Wenche Aulie Skaar, Oslo. Kjell Nygårdseter, Gro Utgård Holm, Magne Moe, Bjørn Billa og Tom Olsen, alle Kongsvinger. Mette Olsson, Kenny René Halvorsen og Bjørg Aasen, alle Austmarka.

Har du betalt kontingenten?

De som ennå ikke har betalt medlemskontingenten for 2013, vil få en påminnelse i form av en giro på midtsidene. Disse purringene påfører oss ekstraarbeid, så hjelp oss med det – ved å betale punktlig!

Kulturminnekart over Varaldskogen

Ei gruppe bestående av Bjørn-Ulf Østgård og Kåre Lunderbye fra Historielaget, samt Bjørn Dybing fra Austmarka Utvikling skal nå lage kulturminnekart for Varaldskogen, på linje med de kart som utmarkslagene på Austmarka laget for noen år siden.

Kartet får målestokk 1:25.000 og vil være et supplement til bestående kart ved at det blir merket nedlagte boplasser, gamle stier og kulturminner som fangstgroper, kølatomter m.v.

Det er også mulig at det blir nytt opplag av turboka som AU nå er utsolgt for. I så fall vil den bli supplert med turtilbud på Varaldskogen. Hvis du har rettelser eller mangler ved de kartene vi har, så meld fra! Da har vi mulighet til å få det med ved neste korsveg.

Skal du vandre på Finnskogen?

I så fall har Historielaget et par ting du bør ha med deg på turen: Boka "Møte med Finnskoger". Her er beskrivelse av 110 besøksmål på norsk og svensk side av Finnskogen. Kr. 150,-.

Turkart Finnskogen sør (norsk side). Kr. 120,-.

Det fins også kart over Finnskogen nord og Finnskogen midtre.

Vil du være med å brenne køl?

Historielaget har ei lita kølmile på Tunet som skal brennes til grillkøl i løpet av sommeren. I Norge er det svært få som kan kunsten å brenne køl i mile. I Historielaget er vi heller ingen eksperter, men etter 10-12 miles kan vi litt. Det som kreves av deg som vil være med, er at du har ei uke ledig og at du kan være med litt av og til. Opplæring skal gis etter beste evne. Ta kontakt med Åge, tlf. 917 02455.

Årsmøte 2013

Styret i Austmarka Historielag innkaller til årsmøte
torsdag 21. mars kl. 18.00 på Arstun.

Dagsorden:

1. Åpning og konstituering
2. Beretning
3. Regnskap
4. Innkomne forslag
5. Arbeidsprogram 2013
6. Budsjett 2013
7. Valg

Tove Embre vil fortelle og vise bilder fra sitt prosjekt med brukstekstiler på Finnskogen.

Ellers blir det kanskje en kort film, kaffeservering og utlodning.

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må være sendt skriftlig til styret v/Vidar Pedersen, postboks 38, 2224 Austmarka, innen 14. mars.

Slutt opp om årsmøtet og vær velkommen!

Tur/vandring til Bogen

Vi fortsetter våre utflukter til Austmarkas nærområder. Søndag 26. mai går ferden til Mitandersfors og Bogen på svenskesida, 15 km øst for Austmarka sentrum.

Vi samles i egne biler på Austmarka Bygdetun kl. 11.30 og kjører til Bruket ved herregården kl. 12.00. Eldbjørg Andreasson (født på Karterud), og kanskje noen til, vil være med oss på en omvisning i Bogen.

Det er ennå ikke bestemt hvilke steder vi skal besøke, men vi kommer innom Bengtstorp, bygdegården, kirken og ender opp på Tvällens verdshus der middag venter oss.

Turen koster 50 kroner per voksen person og dekker guiding, samt kaffe og biteti ute i det fri. De som ønsker middag på Tvällen, betaler det selv, men vi bestiller bord. Påmelding til Åge innen 21. mai, tlf. 917 02455.

Sommertur til Vestlandet

Historielaget har fått tilbud om å delta sammen med Austmarka Pensjonistforening på en 5-dagers busstur til Hardanger og Bergen i tidsrommet 12. – 16. august.

Programmet ser slik ut i grove trekk:

Mandag 12/8: Tidlig avreise fra Austmarka med Finn Ivar bak rattet. Vi kjører over Hallingdal og Hardangervidda. Ankomst Hardanger Hotel i Øystese på ettermiddagen/kvelden.

Tirsdag 13/8: Utflukt langs Hardangerfjorden og omvisning i Baroniet i Rosendal.

Onsdag 14/8: Utflukt til Bergen med lokal guide. Vi besøker bl.a. Bryggen og Håkonshallen.

Torsdag 15/8: Båttur på Hardangerfjorden – en vakker opplevelse. Besøk på Steinstø Fruktgard.

Fredag 16/8: Heimreise fra Øystese via Odda og Haukelifjell.

Pris per person ca. 7000 kroner ved 30 betalende. Prisen inkluderer busstransport, båt, ferger og guiding, hotellovernatting i dobbeltrom, 4 frokoster, 5 lunsjer og 4 middager. Tillegg for enkeltrom kr. 1000.

Nærmere opplysninger og påmelding ved henvendelse til Finn Ivar Sandhalla, tlf. 62 82 83 72/916 59783 innen 3. juni.

Velkommen til hyggelig sommertur!

Velta

Vinger Bygdebok bind 3, side 614

Av Rolf Amundsen

Den første som ryddet her var **Ole Olsen** (1815-1892) fra Lysen, Vinger, som giftet seg 1841 med **Mari Amundsdatter** (1818-1881) fra Hanshaugen. Det er usikkert når de bosatte seg her, men de var her i 1849 da hennes bror Kristian Amundsen og Marthe Syversdatter var inderster her og fikk sønnen Amund. De flyttet senere til Masterudvangen. Mari hadde datteren Karen Sofie Larsdatter født 1838 med Lars Eriksen fra Åserud. Karen Sofie ble gift 1863 med Ole Eriksen fra Bottilsrud og hadde datteren Berthe Marie, se senere.

Folketellingen i 1865 var Ole Olsen 51 år og Mari Amundsdatter 48 år. Hans far Ole Olsen 80 år og var enkemann og John Pedersen 25 år var tjenestedreng. De hadde 2 kuer, 4 sauer og 1 gris og sådde 1/8 tønne rug, ¼ tønne bygg, ½ tønne blandingskorn og satte 3 tønner med poteter.

Ved tellingen 10 år senere var Ole Olsen fortsatt her. Han var husmann og hadde tittelen rokkedreier. Hans kone Mari Amundsdatter var også her. Kristian Amundsen var tjenestedreng og Kari Gundersdatter født 1793 var enke og legdslem. Ingeborg Olsdatter født 1863 var pleiebarn, men var på Gylterud, hvor hun kom fra. De hadde 3 kuer, 1 kalv og 5 sauer og sådde 1/8 tønne bygg, 5/8 tønne blandingskorn, 3/8 tønne havre og satte 3 ½ tønne med poteter.

Kristian Amundsen (1850-1932) giftet seg 1884 med **Berthe Marie Olsdatter** (1864-1939) og bodde hele tida på Velta. Kristian var sønn av Amund Johannesen fra Jansrud og Ragnhild Johannesdatter fra Torsmoen. De bodde først på Jansrud og flyttet senere til Hauger, der Amund døde i 1852 og Kristian var bare 2 år. 12 år gammel var han tjenestegutt på Klakadalen og i 1875 var han i tjeneste her på Velta. Berthe Marie var datter av Ole Eriksen fra Bottilsrud og Karen Sofie Larsdatter fra Hanshaugen. Familien bodde først i Bjørnhullet før de kjøpte Søstun på Gylterud i 1875. Berthe hadde ei eldre søster Ingeborg som vokste opp her på Velta.

Kristian og Berthe hadde barna:

- 1) Marie (1884-1975) gift 1908 med Olaf Olsen (1886-1963) fra Brunsberg og bodde på Sjøvika,
- 2) Ole født 1886, reiste til Amerika og var trolig gift med ei Inga fra Gylterud,
- 3) Alma født 1888, reiste også til Amerika. Trolig bodde både Ole og Alma i Nord-Dakota,
- 4) Karl født 1891, senere bruker her,
- 5) Ragna (1894-1978) gift 1925 med Anker Martinius Eriksen født 1896 fra Jevnaker og bodde i Oslo. Ragna gifter seg på nytt med Georg Andersen (1899-1962) fra Oslo og bodde der,
- 6) Laurits (1896-1976) gift 1918 med Margit Dragonmoen (1898-1993) fra søndre Dragonmoen og bodde der til 1955 da de flyttet til Kongsvinger,
- 7) Emma (1899-1990) gift 1925 med Karl Ragnar Nystrøm (1903-1982) fra Jorsla, Bogen. De bodde først på Merrtjernsåsen, Bogen før

de flyttet til Jorsla. Ragnar ble kalt Ragnar på Åsen, **8**) Inga (1902-1995) gift 1934 med Thorvald Brunsberg (1901-1977) fra Brunsberg, bror til Olaf. De bodde først på Velta og fra 1940 på Masterudbekken og deretter til Kongsvinger og **9**) Signe (1906-1993) gift 1923 med Arne Sletmoen (1884-1954) fra søndre Sletmoen, Brandval Finnskog. De bodde først på Masterud skole hvor Arne var lærer, og de flyttet senere til Kongsvinger.

Gamlehuset på Velta ca. 1920. Fra venstre: Laurits, Inga, Signe, Berthe og Kristian. Bildet tilhører Olav Velta.

Thorvald Brunsberg var gift med datteren her, Inga Velta og bodde her fram til 1940, da de flyttet til Masterudbekken. De hadde barna: Ove født 1935, Inger Lise født 1937 og Bodil født 1941.

Gustav Haakerud med hustru Martha bodde her fra 1940 til 1943.

Karl Velta (1891-1972) giftet seg 1916 med **Gyda Gundersdatter** (1893-1973) fra Kuskemoen. De bodde først på Kuskemoen, senere på Rundhaugen før de i 1943 tok over som brukere her. De hadde barna: **1**) Gunnar Karsten (1915-2010) gift med Oline Lysen (1920-2004) fra Hadeland og de bodde i Bærum.

